

การศึกษาพฤติกรรมการเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Studying the Decision Making Behavior of the Health Food Stores of the Students in Rattana Bundit University

จันทร์ฉาย อมรยิ่งเจริญ¹, ธิดา แผลมหลักสกุล², อุบลวรรณ ชุนทอง³
^{1,2,3}มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

E-mail address: tikjanчай@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research was to study factors influencing the decision making on healthy food stores of the students in Rattana Bundit University. The research sample are 385 questionnaires. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, T-test, and F-test at the level of statistical significance of .05. The findings from the study revealed that (1) the factors influencing the decision making on health food stores in the aspect of consumption behavior is they most consume bio-organic food less than 7 days per month, in special occasion for dinner time. The reason on healthy food consumption are the benefits for health, 30-50 bath are the suitable cost for healthy food in each meal, within the healthy food restaurant. They prefer one dish meal which made by their own decision. (2) The significant level of marketing mix factors identified by personal factors are absolutely agree on product, and highly agree on staff, process, physical evidence, distribution channel, price, and marketing promotions in respectively order. The different on average income per month was priority to product, price and the distribution channel, the different domination was priority to process. The research suggestion from this study is vital for the owner of health food stores should pay more concern on qualities and nutrients of ingredients and selecting the community and business area as the appropriate location, including with the service delivery procedure development.

Keywords: health food stores; Decision Making Behavior

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัย รัตนบัณฑิต ใช้การวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 385 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานค่า t-test และค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการศึกษาพบว่า (1) การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของ

นิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารชีวจิต จะบริโภคน้อยกว่า 7 วัน/เดือน บริโภคช่วงเทศกาล และบริโภคมือเย็น เหตุผลที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพคือเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในแต่ละมื้อ 30 – 50 บาท สถานที่ที่นิยมบริโภค คือ ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ นิยมบริโภคลักษณะอาหารจานเดียว และเป็นการตัดสินใจด้วยตนเอง (2) ศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุด ส่วนปัจจัยที่ให้ความสำคัญมาก ได้แก่ ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา และ ด้านการส่งเสริมการตลาด ระดับความสำคัญต่อปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านกระบวนการที่แตกต่างกัน รายได้ต่อเดือน/คนที่แตกต่างกัน ให้ระดับความสำคัญต่อด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และภูมิภานาที่แตกต่างกัน ด้านลักษณะทางกายภาพและด้านกระบวนการที่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา คือผู้ประกอบการร้านอาหารเพื่อสุขภาพควรให้ความสำคัญเรื่องการใช้วัตถุดิบที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และเลือกทำเลที่ตั้งร้านอาหารใกล้แหล่งชุมชนหรือแหล่งธุรกิจ รวมทั้งพัฒนากระบวนการให้บริการอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ, พฤติกรรมการเลือกซื้อ

บทนำ

สภาพของสังคมในปัจจุบันนี้แต่ละคนต่างดำรงชีวิตอย่างเร่งรีบ จนแทบจะไม่มีเวลาเอาใจใส่ในเรื่องความสมดุลและคุณค่าทางโภชนาการของอาหารที่รับประทานเข้าไปในแต่ละวัน ทำให้เกิดพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ไม่พึงประสงค์ รวมทั้งค่านิยมในการรับประทานอาหารแบบตะวันตก ที่เน้นอาหารประเภทไขมัน นม และเนยเป็นส่วนใหญ่ หรือที่รู้จักในนามของ “อาหารขยะ” ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความเจ็บป่วยแก่ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นโรคหัวใจ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ไขมันอุดตันในเส้นเลือด หรือโรคอัมพาต (อิษฎาภัทร จังศิริวิทยากร, 2549) ซึ่ง พญ. ลีรินทร ฉันทศิริกาญจน์ คณะแพทยศาสตร์

โรงพยาบาลรามารามาธิบดี ได้กล่าวว่า สาเหตุของการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของประเทศไทย คือ โรคหัวใจ โดยเฉพาะโรคหัวใจขาดเลือดในผู้สูงอายุ โดยเลือดไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจไม่เพียงพอ เนื่องจากมีสารพวกไขมันไปเกาะบริเวณผนังหลอดเลือดทำให้หลอดเลือดแดงที่นำเลือดไปเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจ มีลักษณะตีบตันเลือดไหลผ่านเข้าไปในหลอดเลือดได้น้อยกว่าปกติ หรือไม่เพียงพอ ปัจจัยเสี่ยงที่เป็นสาเหตุสำคัญของการเป็นโรคหัวใจ คือสารไขมันคอเลสเตอรอลในเลือดสูง ความดันโลหิตสูง เบาหวานและโรคอ้วน อาจารย์รุจิรา สัมมะสุด ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการกำหนดอาหาร ได้แนะนำว่าควรดูแลเรื่องโภชนาการ และการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ในปัจจุบันนักโภชนาการได้ให้ความ

สนใจกับสารประกอบอื่นที่มีอยู่ในอาหาร และมีผลต่อสุขภาพด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะสารประกอบจากพืชผัก ผลไม้ต่างๆ ช่วยบำบัดโรคบางชนิดได้ ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่มักจะบอกว่ากินผักและผลไม้มากๆ ดีต่อร่างกายเพราะนอกจากในผักและผลไม้ ยังมีใยอาหารแล้วยังมีสารต้านมะเร็งอีกมากมายหลายชนิด โดยมะเร็งเป็นสาเหตุการตายเป็นอันดับแรกของคนไทย แต่สามารถป้องกันได้ โดยการกินอาหารที่ประกอบด้วยผัก ผลไม้ จะมีเส้นใยอาหารเกลือแร่วิตามิน และสารหลายชนิด เป็นสารต้านอนุมูลอิสระ และสารที่มีฤทธิ์ยับยั้งขบวนการเกิดโรคมะเร็ง โดยนพ. ณรงค์ สหเมธาพัฒน์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้เปิดเผยว่าขณะนี้โรคมะเร็งรุนแรงขึ้น คนไทยเสียชีวิตมากเป็นอันดับ 1 ปีละกว่า 67,000 คน ซึ่งสร้างความสูญเสียเศรษฐกิจไทยปีละเกือบ 80,000 ล้านบาท นักวิทยาศาสตร์กำลังสนใจศึกษาความสามารถของอาหารในการต่อต้านโรคมะเร็ง ผู้เชี่ยวชาญของอังกฤษ ริชาร์ด ดอลล์ ยืนยันว่า มะเร็งเกี่ยวข้องกับอาหารถึง 60% ซึ่งมีการพิสูจน์แล้วว่า อาหารสามารถส่งเสริมและยับยั้งการขยายตัวของเซลล์มะเร็งในระยะต่างๆ ได้ สารอาหารบางอย่างช่วยกระตุ้นระบบกำจัดพิษในร่างกาย ป้องกันการแบ่งตัวผิดปกติซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของมะเร็ง ประเทศไทยมีประสบการณ์การดำเนินงานอาหารและโภชนาการมาเป็นระยะเวลายาวนานโดยได้บรรลุไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตลอดมาทุกวันนี้คนทั่วไปเริ่มหันมาสนใจคุณประโยชน์ของอาหารเพื่อป้องกันหรือบรรเทาโรคมากขึ้นจนกลายเป็นกระแสหลักของการแพทย์

ทางเลือก (Alternative Medicine) ทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศ แนวคิดการรักษาโรคมะเร็งใหม่จึงเริ่มเปลี่ยนไป แพทย์ได้ตระหนักพบว่าการจ่ายยาเพียงอย่างเดียวไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับคนไข้อีกต่อไป ดังนั้น การแพทย์ทางเลือกแบบใหม่ที่เป็นที่สนใจอีกทางหนึ่ง คือแนวคิดในการป้องกันตนเองจากโรคหลายชนิด โดยปรับวิธีการรับประทานอาหารให้เหมาะสม และได้ขนาดที่จะทำให้สารเคมีในอาหารออกฤทธิ์เป็นยาได้ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ในอนาคตที่คนทั่วไปทั้งหลายจะเรียนรู้วิธีการเลือกอาหารที่เหมาะสม ให้ถูกกับโรค เพื่อป้องกันและรักษาโรคเป็นอันดับแรก และการใช้ยาหรือสารสังเคราะห์มาเป็นอันดับหลัง ซึ่งการรักษาด้วยยาแผนปัจจุบันนั้นในระยะยาวแล้วยาจะทำลายร่างกายของเรา เพราะยานั้นจะควบคุมกระบวนการบางอย่างในร่างกายและจำกัดขบวนการทำงานที่เชื่อมต่อกันของอวัยวะต่างๆ ผลลัพธ์ที่แน่นอนการรักษาระบบการทำงานของร่างกายและมักก่อปัญหาแก่ระบบการทำงานส่วนอื่นๆ และคนไข้จึงต้องรับประทานยาประเภทอื่นๆ เพื่อปรับระบบการทำงานส่วนย่อยที่ผิดเพี้ยนไป ผลลัพธ์ของการทำเช่นนั้นคือระบบการทำงานของร่างกายที่เชื่อมต่อกันจะผิดเพี้ยนไปทั้งระบบ กระบวนการใช้ยารักษาและการผ่าตัดนั้นมักมากำกับความเสี่ยงเสมอ เราควรเลือกวิธีการรักษานี้เมื่อวิธี อื่นๆ ใช้ไม่ได้ผลหรือในกรณีที่มีอาการรุนแรงเท่านั้น สุขภาพที่ดีของเราขึ้นอยู่กับสารอาหารที่ได้จากธรรมชาติที่เรารับประทานเข้าไป

เมื่อคนหันมาสนใจเรื่องของโภชนาการและสุขภาพ อาหารเพื่อสุขภาพเริ่มได้รับความนิยมมาก

ขึ้น ทั้งนี้ก็เพราะคนเรามีเวลาน้อยลงที่จะดูแลตนเอง ซึ่งผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพมีแนวโน้มที่จะผลิตเพื่อมุ่งจะสนองความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มมากขึ้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น หรือเผยแพร่แก่กลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้สูงอายุ วัยรุ่น วัยทำงาน ปัจจุบันนี้ผู้คนให้ความสนใจในเรื่องอาหารที่มาจากธรรมชาติ โดยมีความปลอดภัยมากขึ้น เช่น อาหารมังสวิรัต อาหารเจ อาหารชีวจิต ซึ่งถือว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพที่มีคนหันมาสนใจบริโภคกันมากขึ้นปัจจุบันหน่วยงานของภาครัฐ และภาคเอกชนก็ให้ความสนใจกับการเลือกบริโภคอาหาร เพื่อสุขภาพกันมากขึ้น ซึ่งเราสามารถพบเห็นได้จากสื่อต่างๆ เช่น บทความจากหนังสือพิมพ์ที่ให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคทางด้านผลิตภัณฑ์อาหารประเภทต่างๆ โทรศัพท์จะมีรายการแม่บ้านต่างๆ หนังสือเกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพต่างๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของวัยรุ่นไทย โดยใช้กรณีศึกษามหาวิทยาลัย รัตนบัณฑิต เพื่อให้ข้อมูลดังกล่าวใช้เป็นแนวทางในการวางกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของนิสิต

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี สาขาวิชา รายได้ต่อเดือน/คน สมาชิกในครอบครัว และภูมิลำเนา ที่แตกต่างกันจะให้ระดับความสำคัญต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเรื่องส่วนประสมการตลาดบริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ให้สนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม
2. สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนธุรกิจและการตัดสินใจสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจในการดำเนินธุรกิจร้านอาหารเพื่อสุขภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพนี้ จะใช้ขอบเขตการศึกษาของกลุ่มประชากรที่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตที่เคยบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ และช่วงเวลาที่ทำการศึกษา เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 พฤษภาคม 2560

การทบทวนวรรณกรรม

ณรงค์ช ประยูรหงษ์. (2547) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติของนิสิตปริญญาตรีปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรี

นครินทร์วิโรฒ การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติของนิสิตตามตัวแปร เพศ กลุ่มสาขาวิชา เงินที่ได้รับจากผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ศักยภาพความสัมพันธ์ระหว่างเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร เจตคติในการบริโภคอาหาร ค่านิยมด้านสุขภาพ ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ การมุ่งอนาคตควบคุมตน อิทธิพลของสื่อมวลชนและวัฒนธรรมการบริโภคอาหารกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติ และศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติ ผลการวิจัย พบว่า

1. นิสิตปริญญาตรี ปีที่ 1 มหาวิทยาลัย ศรีนครินทร์วิโรฒ มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติอยู่ในระดับปานกลาง

2. นิสิตที่มีเพศกลุ่มสาขาวิชา ได้รับเงินจากผู้ปกครอง และผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติไม่แตกต่างกัน

3. นิสิตที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร เจตคติการบริโภคอาหาร ค่านิยมทางด้านสุขภาพ ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ การมุ่งอนาคตควบคุมตน อิทธิพลของสื่อมวลชนและวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ

พฤติกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ค่านิยมทางด้านสุขภาพ อิทธิพลทางสื่อมวลชน การมุ่งอนาคตควบคุมตนและวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการบริโภคอาหารตามหลักสุขบัญญัติแห่งชาติของนิสิตได้ร้อยละ 38.80

ชิตฤทัย อัจฉริยะสุนทร (2544) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารจากตัวนกรณีสึกษานิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างจะรับประทานอาหารจานด่วนกับเพื่อนโดยเฉลี่ย 2-3 ครั้งต่อเดือน และรับประทานในวันเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงกลางวัน ที่ร้านในห้างสรรพสินค้า ค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหารจานด่วนประเภท ไก่ย่าง แฮมเบอร์เกอร์ โดนัท ระหว่าง 51-100 บาท ในแต่ละครั้งต่อคน ผลลัพธ์ในด้านรสชาติเป็นส่วนประสมทางการตลาดที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด เพศเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสำคัญกับการเลือกบริโภคอาหารจานด่วนบางประเภท โดยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาคือกลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีการจำหน่ายอาหารจานด่วนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บริเวณคณะต่างๆ ควรเพิ่มสารอาหารประเภทโปรตีนให้กับอาหารจานด่วน การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ให้ความสำคัญต่อการรับประทานอาหาร ใช้สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ และการขายอาหารแบบเป็นชุดในการส่งเสริมการขาย รักษาเวลาในการเสิร์ฟอาหาร

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากรที่ทำการศึกษาคือ ผู้ที่เคยบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ อาหารมังสวิรัต อาหารเจ อาหารชีวจิต และอาหารคลีน ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

2. ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากรที่ทำการศึกษาคือ ผู้ที่เคยบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ อาหารมังสวิรัต อาหารเจ อาหารชีวจิต และอาหารคลีน ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

2. เนื่องจากไม่ทราบขนาดจำนวนผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่แน่นอนในมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ต้องทำการศึกษากรณีที่ไม่ทราบขนาดประชากร โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการใช้ในการศึกษาจากสูตรคำนวณ (ศิริชัย พงศ์วิชัย, 2549) มีค่าเท่ากับ 384.16 ตัวอย่าง ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังนั้น จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ 385 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

โดยกำหนดแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ชั้นปี สาขาวิชา รายได้ต่อเดือน/คน สมาชิกในครอบครัว ภูมิสำเนา เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบมีทั้งหมด 7 คำถาม

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นคำถามให้เลือกตอบ มีทั้งหมด 10 คำถาม

ส่วนที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านการจัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านพนักงาน (People) ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) ด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพ (Physical Evidence) มีทั้งหมด 35 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

การทดสอบแบบสอบถามกระทำ เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) วิธีการทดสอบกระทำโดยนำแบบสอบถามเสนอกรรมการ เพื่อตรวจสอบเนื้อหา และการใช้ภาษาในการสื่อสาร

2. การทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) วิธีการทดสอบนำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนนำไปใช้จริง (Tryout) กับผู้ที่เคยบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ซึ่งสามารถแสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.897 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลจาก

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ(Primary Data) ได้มาจากการใช้แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและทำการรวบรวมแบบสอบถามผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในช่วงวันที่ 1 – 31 มกราคม 2560 ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามประมาณ 1 เดือน

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้รวบรวมจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย นิตยสาร สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการศึกษา

2. ตรวจสอบแบบสอบถามทุกชุดเพื่อตรวจความสมบูรณ์และถูกต้องก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์

3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ แปลความหมาย สรุปผล และรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน(Inferential Statistics) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรม และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพโดยค่าเฉลี่ยคำนวณโดยแปลผลจากลำดับความสำคัญในแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญ

จะแบ่งออกเป็นช่วง แล้วแปลผลตามช่วงนั้นๆ ออกเป็นระดับการให้ความสำคัญปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ การแบ่งช่วงมีวิธีการคำนวณดังนี้

อัตราภาคชั้น = $\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}$

จำนวนชั้นที่จะแบ่ง

$$= \frac{4-1}{4} = 0.75$$

4

จากนั้นนำมาแบ่งเป็นระดับคะแนนแล้วแปลผลออกมาเป็นระดับการตัดสินใจของปัจจัยดังนี้

ค่าเฉลี่ย การแปลผลระดับการให้ความสำคัญ

3.26 – 4.00 มากที่สุด

2.51 – 3.25 มาก

1.76 – 2.50 น้อย

1.00 – 1.75 น้อยที่สุด

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของประชากร 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างของประชากรตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้ F-test (One-way ANOVA) และวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีผลต่าง LSD (Least significant difference) เป็นเครื่องมือสำหรับการทดสอบสมมติฐาน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ และ (2) ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของนิสิตมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่เคยรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ได้แก่ อาหารมังสวิรัต อาหารเจ อาหารชีวจิตและอาหารคลีน จำนวนทั้งสิ้น 385 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้านค่า t-test และค่า F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เป็นร้อยละ 54.00 มีอายุ 19 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.00 เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 33.50 เป็นนิสิตสาขาการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 16.60 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อเดือน/คน ระหว่าง 3,001 - 6,000 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46 มีสมาชิกในครอบครัว 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 26.50 เลือกร้านอาหาร ชิวจิต คิดเป็นร้อยละ 43.40 บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพแบบไม่ประจำ คิดเป็นร้อยละ 69.90 บริโภคน้อยกว่า 7 วัน/เดือน คิดเป็นร้อยละ 34.50 เลือกร้านอาหารตามช่วงเทศกาล คิดเป็นร้อยละ 54.30 บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพในมือเย็น คิดเป็นร้อยละ 36.30 มีเหตุผลในการบริโภคคือเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 35.50 เลือกร้านอาหารจานเดียว คิดเป็น ร้อยละ 42.90 มีค่าใช้จ่ายระหว่าง 30 - 50 บาท คิดเป็นร้อยละ

49.10 เลือกร้านอาหารที่ร้านอาหารเพื่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 40.80 และตัวท่านเองมีผลต่อการบริโภค คิดเป็นร้อยละ 46.00

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ เรียงตามความสำคัญ ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด ให้ความสำคัญต่อการตัดสินใจ บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการศึกษาด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ที่ตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 3.28 โดยแยกเป็นมีคุณค่าทางโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ความหลากหลายของรายการอาหาร มีค่าเฉลี่ย 3.25 ลักษณะและสีของอาหาร มีค่าเฉลี่ย 3.20 รสชาติของอาหาร มีค่าเฉลี่ย 3.15 และความสะอาดถูกสุขอนามัย มีค่าเฉลี่ย 3.09

ผลการศึกษาด้านราคา พบว่า ในภาพรวมผู้ที่ตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.15 โดยแยกเป็นราคาพิเศษสำหรับการซื้อถี่/สะสมจำนวน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ราคาสมเหตุสมผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ราคาพิเศษสำหรับสมาชิก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ราคาชุดประหยัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 และ ราคาพิเศษสำหรับอาหารชุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16

ผลการศึกษาด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าในภาพรวมผู้ที่ตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับความสำคัญมาก

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 โดยแยกเป็น ใกล้ที่ทำงานที่
พัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 เดินทางไปสะดวกสบาย
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 สั่งซื้อทางสื่อออนไลน์ได้ง่าย
ไม่ยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 ที่ตั้งของร้าน
สามารถหาได้ง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14 และมี
บริการส่งถึงที่บ้าน/ที่ทำงานที่รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.13

ผลการศึกษาด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า
ในภาพรวมผู้ที่ตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ
ให้ความสำคัญอยู่ในระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.09 โดยแยกเป็น ครอบงำความสะดวกเพื่อแลก
เครื่องดื่มสมุนไพรน้ำผลไม้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27

ผลการศึกษาด้านพนักงาน พบว่าในภาพรวมผู้
ที่ตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ให้ความสำคัญ
อยู่ในระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.25 โดยแยกเป็น แต่งกายสะอาด อัจฉริยะดี
ยิ้มแย้มแจ่มใส กิริยาสุภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

ผลการศึกษาด้านลักษณะทางกายภาพ
พบว่าในภาพรวมผู้ที่ตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อ
สุขภาพ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 3.24 โดยแยกเป็น ความสะอาดของห้องครัว
/ห้องน้ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32

ผลการศึกษาด้านกระบวนการให้บริการ
พบว่าในภาพรวมผู้ที่ตัดสินใจเลือกร้านอาหารเพื่อ
สุขภาพ ให้ความสำคัญอยู่ในระดับความสำคัญมาก
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 โดยแยกเป็น วิธีการสั่ง
อาหาร ความสะดวก เข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยาก มี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศที่
แตกต่างกันให้ระดับความสำคัญต่อบัจจัยด้าน

ผลิตภัณฑ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้าน
กระบวนการที่แตกต่างกัน ชั้นปีที่แตกต่างกันให้
ระดับความสำคัญต่อบัจจัยด้านช่องทางการจัด
จำหน่ายและด้านกระบวนการที่แตกต่างกัน รายได้
ต่อเดือน/คนที่แตกต่างกันให้ระดับความสำคัญต่อ
ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัด
จำหน่าย ที่แตกต่างกัน และภูมิลาเนาที่แตกต่างกัน
ให้ระดับความสำคัญต่อด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านพนักงาน ด้าน
ลักษณะทางกายภาพและด้านกระบวนการที่
แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพน้อยกว่า 7 วันต่อ
เดือน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษา
ของสุวิทัศน์ สุรสิงห์โตทอง. (2543) และชิตฤทัย
อัชฌายะสุนทร.(2544) โดยมีความถี่ในการบริโภค
3 - 4 ครั้งต่อเดือน และ 2-3 ครั้งต่อเดือน
ตามลำดับ การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็น
เพราะผู้บริโภคมีข้อจำกัดบางอย่างในการบริโภค
อาหารเพื่อสุขภาพ เช่น มีร้านอาหารเพื่อสุขภาพ
จำนวนน้อย หากร้านอาหารเพื่อสุขภาพบริโภคได้ไม่
สะดวก รวมถึงรสชาติของอาหารอาจไม่ถูกปาก
และไม่มีความหลากหลายของรายการอาหาร จึงทำ
ให้มีความถี่ในการบริโภคน้อย

จากผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บริโภคอาหารชีวจิต และมีเหตุผลในการ
บริโภคคือเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ซึ่งผลการศึกษา
นี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุศราคม อิ่มเอิบ

ธรรม. (2548) การที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะพฤติกรรมกรบริโภคอาหารชีวจิต พบว่า วัตถุประสงค์ที่ใช้การปรุงอาหารชีวจิตมีข้อจำกัดน้อยกว่าอาหารเพื่อสุขภาพรูปแบบอื่นๆ และหาบริโภคได้ง่ายกว่าอาหารเพื่อสุขภาพรูปแบบอื่นๆ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นิยมบริโภคอาหารชีวจิตเพราะอาหารดังกล่าวเป็นอาหารที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อสุขภาพ และกลุ่มตัวอย่างที่บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพส่วนใหญ่มีความใส่ใจในสุขภาพมากขึ้น จึงมีเหตุผลในการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพคือเพื่อสุขภาพและมีประโยชน์ต่อร่างกาย

จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคแต่ละมื้อ 30 - 50 บาท ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของรชตพรพรรณ ยงพานิช. (2544) และบุศราตัม อิมเอิบธรรม. (2548) โดยมีค่าใช้จ่ายแต่ละมื้อไม่เกิน 50 บาท โดยซื้อจากร้านขายสินค้าเฉพาะอาหารชีวจิต เจ มังสวิรัตินิ ซึ่งมีสินค้าให้เลือกมากมายหลายประเภท และโดยส่วนมากเป็นอาหารจานเดียว ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่าวัตถุประสงค์ของอาหารเพื่อสุขภาพ มีส่วนประกอบส่วนใหญ่เป็นผักและแป้ง ทำให้ต้นทุนของอาหารเพื่อสุขภาพต่ำกว่าอาหารไทย อาหารญี่ปุ่น และอาหารจานด่วน ที่มีเนื้อสัตว์เป็นส่วนประกอบหลักของอาหาร ส่งผลให้ราคาของอาหารสุขภาพถูกกว่าอาหารประเภทอื่นๆ

ผลการศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยที่ให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะ

ทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา และ ด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งผลการศึกษส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชีรวุฒิ กิตติวิบูลย์กิจ. (2546) จะพบว่าให้ความสำคัญมากกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน ซึ่งจะแตกต่างกันเฉพาะปัจจัยด้านกระบวนการ ผลการศึกษาที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการศึกษพฤติกรรมของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีต่อการบริโภคอาหารญี่ปุ่น ซึ่งเป็นอาหารคนละประเภทกับอาหารเพื่อสุขภาพ ส่วนการศึกษการให้ความสำคัญของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดของอาหารเพื่อสุขภาพในมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จะศึกษากับกลุ่มตัวอย่างแยกตามภูมิภาค จึงทำให้มีข้อแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้ประกอบการร้านอาหารเพื่อสุขภาพนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการร้านอาหารเพื่อสุขภาพ ทำให้เป็นแนวทางในการจัดรูปแบบมาตรฐานร้านอาหารเพื่อสุขภาพที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะตัวแปรบางตัวเท่านั้น ดังนั้น จึงควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ โดยใช้ตัวแปรอื่นๆ ที่คาดว่าจะเป็นประโยชน์มากที่สุด และความศึกษาต่อจากผลงานวิจัยที่เน้นถึงเรื่องปัจจัยที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาเฉพาะนิสิตมหาวิทยาลัยรัตน

บัณฑิต ดังนั้น จึงควรศึกษาข้อมูลจากบุคคลที่มีความสนใจในการใช้บริการร้านอาหารเพื่อสุขภาพจากข้อมูลแหล่งอื่นๆ เพื่อสร้างความหลากหลาย

ของกลุ่มตัวอย่างในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อส่วนประสมทางการตลาด และพฤติกรรมการเลือกร้านอาหารเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค

เอกสารอ้างอิง

- ชิตฤทัย อัจฉริยะสุนทร. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารจานด่วน กรณีศึกษานิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. การศึกษาค้นคว้าตนเอง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธีรวุฒิ กิตติวิบูลย์กิจ. (2546). พฤติกรรมของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีต่อการบริโภคอาหารญี่ปุ่น. การศึกษาค้นคว้าตนเอง, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นงคันุช ประยูรหงษ์. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารตามสุขบัญญัติแห่งชาติของนิสิตปริญญาตรีปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุศราศัคม อิมเอิบธรรม. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- รชตพรรณ ยงพานิช. (2544). การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน ธุรกิจอาหารเพื่อสุขภาพในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริชัย พงศ์วิชัย. (2549). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทัศน์ สุรสิงห์โตทอง. (2543). พฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกร้านอาหารไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- อิชฎาภัทร จังศิริวิทยาการ. (2549). เคล็ดลับสุขภาพกินอยู่เพื่อชีวิตที่ดีกว่า. กรุงเทพฯ: โอเดียนที่พิบลิชซิง.